

*Homilie Benedikta XVI. při novoroční mši sv., bazilice sv. Petra*

Drazí bratři a sestry,

Prvního dne kalendářního roku dává liturgie v církvi na celém světě zaznít starodávnému kněžskému požehnání, jež jsme slyšeli v prvním čtení: „Ať tobě Hospodin požehná a ochraňuje tě! Ať tobě Hospodin ukáže svou jasnou tvář a je ti milostivý! Ať Hospodin obrátí k tobě svou tvář a dopřeje ti pokoje!“ (Nm 6,24-26). Toto požehnání předal Bůh skrze Mojžíše Áronovi a jeho synům, tedy kněžím Izraelského lidu. Je to trojí přání plné světla, které proudí z opakování Božího jména - Hospodin (Pán) - a z obrazu Jeho tváře. Vskutku, máme-li být požehnáni, musíme stanout v přítomnosti Boha, být obdarováni Jeho jménem a zůstat v proudu světla, které vychází z Jeho tváře, tedy v prostoru, který je osvětlen Jeho pohledem šířícím milost a pokoj.

Tuto zkušenost učinili v Betlémě také pastýři, kteří vystupují v dnešním evangeliu. Zakusili přítomnost Boha, Jeho požehnání nikoli v sále vznešeného paláce, před mocným vládcem, nýbrž ve stáji před „dítětem položeným v jeslích“ (Lk 2,16). Právě z tohoto Dítěte vyzařuje nové světlo, které svítí v temnotě noci, jak můžeme vidět na mnoha obrazech, které znázorňují Kristovo Narození. Nyní přichází požehnání od Něho, z Jeho jména - Ježíš znamená „Bůh zachraňuje“ - a z jeho lidské tváře, do níž se vtělil Bůh, všemohoucí Pán nebe a země, jenž skryl svoji slávu pod závoj našeho těla, aby plně zjevil svoji dobrotu (srov. Tit 3,4).

První byla tímto požehnáním naplněna Panna Maria, Josefova snoubenka, kterou si Bůh vyvolil od prvního okamžiku její existence, aby byla matkou Jeho Syna učiněného člověkem. Ona je „požehnaná mezi ženami“ (Lk 1,42), jak ji zdraví svatá Alžběta. Celý její život spočívá v Pánově světle, v akčním rádiu jména a tváře Boha vtěleného v Ježíši, „požehnaném plodu jejího života“. Takto nám ji představuje Lukášovo evangelium: jako cele zaujatou tím, aby uchovávala a rozjímala ve svém srdci všechno, co se týká jejího syna Ježíše (srov. Lk 2,19.51). Tajemství jejího Božího mateřství, které dnes slavíme, zahrnuje v překypující míře onen dar milosti, který s sebou nese každé lidské mateřství, protože plodnost lůna byla odedávna spojována s Božím požehnáním. Matka Boží je první požehnanou a Tou, která přináší požehnání; je ženou, která do sebe přijala Ježíše a přivedla jej na svět pro celou lidskou rodinu. Jak praví liturgie: „její slavné, neporušené panenství dalo světu věčné světlo, našeho Pána, Ježíše Krista“ (1. *preface o Panně Marii*).

Maria je matkou a vzorem církve, která vírou přijímá Slovo Boží a dává se Bohu jako „dobrá půda“, na níž On může dále naplňovat své tajemství spásy. Také církve se podílí na tajemství Božího mateřství hlásáním, které rozsévá semeno evangelia po celém světě, a svátostmi, které udělují lidem milost a božský život. Církev tímto mateřstvím žije zvláště ve svátosti křtu, když rodí Boží děti z vody a z Ducha svatého, který v každém volá: „Abba! Otče!“ (Gal 4,6). Stejně jako Maria je církev prostřednicí Božího požehnání pro svět: přijímá jej, když přijímá Ježíše, a předává jej, když Ježíše přináší. On je milosrdenstvím a pokojem, který si svět nemůže dát a potřebuje ho více než chléb.

Drazí přátelé, pokoj ve svém nejplnějším a nejvznešenějším významu je sumou a syntézou všech požehnání. Proto se dvě osoby, které se setkají, zdraví vzájemným přáním pokoje. Také církve prosí první den kalendářního roku

zejména o tento nejvyšší dar a činí tak stejně jako Panna Maria tím, že všem ukazuje Ježíše, protože, jak praví apoštol Pavel, „on je náš pokoj“ (Ef 2,14) a zároveň „cesta“, po níž mohou lidé i národy dojít onoho cíle, po kterém všichni toužíme. S touto hlubokou tužbou v srdci s radostí zdravím vás všechny, kteří jste v tento 45. Světový den míru přišli do baziliky svatého Petra: pány kardinály, velvyslance mnoha spřátelených zemí, kteří při této milé příležitosti sdílejí spolu se mnou a se Svatým stolcem ochotu obnovit nasazení za mír ve světě; předsedu Papežské rady *Iustitia et Pax*, kteří spolu se sekretářem a spolupracovníky pracují zvláště za tímto účelem; další přítomné hodnostáře a představitele; reprezentanty církevních sdružení a hnutí, a vás všechny, bratři a sestry, zejména ty z vás, kteří pracují na poli výchovy mládeže. Výchova, jak víte, je totiž perspektivou, na niž jsem poukázal svým letošním poselstvím.

„Výchova mladých ke spravedlnosti a pokoji“ je úkol, který se týká každé generace, a díky Bohu, lidská rodina je si toho po velkých tragédiích dvou světových válek stále více vědoma, jak dosvědčují na jedné straně mezinárodní prohlášení a iniciativy a na druhé mnoho různých forem sociálního nasazení na tomto poli zejména mezi mladými v posledních desetiletích. Pro církevní společenství je výchova k pokoji součástí poslání obdržené od Krista, součástí evangelizace, protože Kristovo evangelium je také evangelium spravedlnosti a pokoje. V poslední době se však církev stává mluvčím požadavku, jenž přitahuje každé svědomí, které je citlivé a zodpovědné za úděl lidstva, totiž odpovědi na rozhodující výzvu, kterou je právě výchova. Proč „výzva“? Přínejmenším ze dvou důvodů. Nejprve proto, že v nynější době, silně poznamenané technologickou mentalitou, není samozřejmé, že *vychovávat* neznámá *podávat návod k užití*, nýbrž že je to určitá volba; za druhé proto, že relativistická kultura klade radikální otázku: má vůbec smysl vychovávat? A k čemu vychovávat?

Nemůžeme nyní přirozeně řešit tyto zásadní otázky, na které jsem se snažil odpovědět při jiných příležitostech. Chtěl bych však zdůraznit, že přijímat odpovědnost za výchovu mládeže k poznávání pravdy, hodnot a základních ctností tváří v tvář stínům, které dnes zakrývají horizont světa, znamená hledět do budoucnosti s nadějí. A součástí tohoto nasazení za integrální výchovu je také formace ke spravedlnosti a pokoji. Mládež dnes vyrůstá ve světě, který jakoby se zmenšil a kde jsou kontakty mezi různými kulturami a tradicemi ustavičné, byť ne vždycky bezprostřední. Pro mládež je dnes více než kdy jindy důležité učit se hodnotě a metodě pokojného soužití: vzájemnému respektu, dialogu a porozumění. Mladí lidé jsou od přirozenosti otevření vůči těmto postojům, ale právě sociální realita, v níž vyrůstají, je může vést ke smýšlení i jednání zcela opačnému, totiž k netoleranci a násilí. Jedině pevná výchova jejich svědomí může odstranit tato rizika a naučit je zápasit vždycky a jenom silou pravdy a dobra. Tato výchova začíná v rodině a rozvíjí se ve škole a v ostatních vzdělávacích institucích. Jde v zásadě o to pomoci dětem, mládeži a dospívajícím rozvinout jejich osobnost, spojit hluboký smysl pro spravedlnost s úctou ke druhému, se schopností čelit konfliktům bez zpupnosti, s vnitřní silou dosvědčovat dobro, i když to s sebou nese oběti, s odpuštěním a smířením. Tak se z nich budou moci stát muži a ženy opravdu mírumilovní, tvůrci pokoje.

Ve výchově nových generací připadá zvláštní odpovědnost také náboženským komunitám. Každá autentická náboženská formace vede člověka od nejútlejšího věku k tomu, aby poznával Boha, miloval Jež a plnil Jeho vůli. Bůh je láska, je spravedlivý a mírumilovný, a kdo Jež chce uctívat, musí se především chovat

jako syn, který následuje příklad otcův. Jeden Žalm praví: Hospodin koná spravedlivé skutky, zjednává právo utlačeným. Hospodin je milosrdný a milostivý, shovívavý a nadmíru dobrotivý“ (Žl 103,6.8). V Bohu se dokonale snoubí spravedlnost a milosrdenství, jak nám ukázal Ježíš svědectvím svého života. V Ježíši se „lásky a pravda“ setkaly, „spravedlnost a pokoj“ se políbily (srov. Žl 85,11). V těchto dnech slaví církve velké tajemství Vtělení: pravda Boží vyklíčila ze země a spravedlnost sestoupila z nebe, země vydala svůj plod (srov. Žl 85,12.13). Bůh k nám promluvil ve svém Synu Ježíši. Slyšme, co praví Bůh: „mluví o pokoji“ (Žl 85,9). Ježíš je cesta, kterou se lze ubírat a která je otevřena všem. Je cestou pokoje. Dnes nám ji Panna Maria ukazuje, ukazuje nám cestu: jděme po ní! A ty, svatá Matko Boží, provázej nás svou ochranou. Amen

*Přeložil Milan Glaser*